

Αρχές και κανόνες μεθοδολογίας της εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και εκπαίδευσης ενηλίκων

Ζαχαρούλα Σμυρναίου

Η Εκπαίδευση Ενηλίκων

Ορισμοί

Ενήλικος

- όποιος ασκεί κοινωνικούς ρόλους ενήλικου (κοινωνικός ορισμός) και όποιος έχει την αυτοαντίληψη του ενήλικου (ψυχολογικός ορισμός).

Εκπαίδευση

- Η συστηματική και οργανωμένη προσπάθεια ενηλίκων για απόκτηση γνώσεων, δεξιοτήτων, στάσεων, αξιών κλπ. κάτω από την καθοδήγηση ενός ειδικού επιμορφωτή

Εκπαίδευση Ενηλίκων (Ε.Ε.)

- εκπαίδευση ατόμων έξω από το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα. Οι ενήλικοι χρειάζονται εντελώς διαφορετική παιδαγωγική αντιμετώπιση.

Έννοιες όρου Εκπαίδευση Ενηλίκων (Ε.Ε.)

Η διαδικασία της μάθησης ενηλίκων. Συμπεριλαμβάνονται όλες σχεδόν οι εμπειρίες μάθησης ώριμων ατόμων με βάση τις οποίες αποκτούν νέες γνώσεις, δεξιότητες, κατανόηση, στάσεις, ενδιαφέροντα, αξίες κ.λπ.

Περισσότερο τεχνική έννοια της ΕΕ: μία σειρά από οργανωμένες δραστηριότητες τις οποίες εφαρμόζουν πολλά και διάφορα ιδρύματα για την επίτευξη συγκεκριμένων εκπαιδευτικών στόχων.

Συνδυασμός όλων αυτών των διαδικασιών και δραστηριοτήτων στην ιδέα της εξέλιξης ή στο πεδίο της κοινωνικής πρακτικής: Η ΕΕ συνενώνει σε ένα διακριτό κοινωνικό σύστημα όλα τα άτομα, τα ιδρύματα και τους φορείς οι οποίοι ενδιαφέρονται για την ΕΕ, με απώτερο σκοπό την διεύρυνση των ευκαιριών μάθησης των ενηλίκων και την προώθηση του γενικού επιπέδου του πολιτισμού.

Διαστάσεις της Ε.Ε.

Βασική ή συμπληρωματική ΕΕ

Επαγγελματική ΕΕ (συνεχιζόμενη εκπαίδευση με την στενή έννοια).

Πολιτική και κοινωνική ΕΕ.

Γενική ή ελεύθερη ΕΕ.

Κατάρτιση και επιμόρφωση παιδαγωγών της εκπαίδευσης ενηλίκων (επιμορφωτών).

Λειτουργίες της εκπαίδευσης ενηλίκων

Λειτουργία της
εξασφάλισης
προσόντων

Λειτουργία
του
εκδημοκρατισ
μού

Λειτουργία
της
εξατομίκευση
ς

Χαρακτηριστικά της εκπαίδευσης ενηλίκων

Παγκοσμιότητα

Ανοιχτότητα

Προαιρετικό
τητα

Βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων (1/2)

Η ΕΕ πρέπει να γίνεται κατά τρόπο οργανωμένο από κατάλληλο και ειδικώς εκπαιδευμένο προσωπικό σε ειδικά για την εκπλήρωση αυτού του σκοπού ιδρύματα

Η ΕΕ πρέπει να αποτελεί πρωταρχικό σκοπό του αντίστοιχου εκπαιδευτικού ιδρύματος

Ο βασικός σκοπός της ΕΕ μπορεί να συνδέεται και με άλλους σκοπούς (π.χ. κοινωνικότητα και κοινωνικές συναναστροφές, πληροφόρηση, διασκέδαση κλπ.), μόνο όταν καθίσταται σαφές ότι πρώτη προτεραιότητα έχει η εκπλήρωση του βασικού σκοπού

Η ΕΕ κατά τον καθορισμό των σκοπών και των στόχων, τον προσδιορισμό των περιεχομένων και την επιλογή των μεθόδων πρέπει να προσανατολίζεται στις γενικότερες εμπειρίες ζωής και στις ειδικότερες επαγγελματικές εμπειρίες του ενηλίκου και να τις αξιοποιεί με τον κατάλληλο τρόπο

Οι εκδηλώσεις της ΕΕ πρέπει να κοινοποιούνται ευρέως και να είναι προσιτές σε κάθε ενδιαφερόμενο

Η συμμετοχή στην ΕΕ πρέπει να είναι προαιρετική

Βασικές αρχές της εκπαίδευσης ενηλίκων (2/2)

Η ΕΕ είναι τόσο εφικτή όσο και απαραίτητη σε κάθε στάδιο της ενήλικης ζωής του ανθρώπου

Οι ενήλικοι πρέπει να έχουν την ευκαιρία και την δυνατότητα να επιλέγουν τα ιδρύματα και τις εκδηλώσεις της ΕΕ και να συγκαθορίζουν τους σκοπούς, τα περιεχόμενα και τις μεθόδους διδασκαλίας

Οι ενήλικοι παίρνουν μέρος σε μαθήματα και εκδηλώσεις της ΕΕ με ατομική ευθύνη και συνευθύνονται για την επιτυχία της

Η επιτυχής και ικανοποιητική συμμετοχή σε μαθήματα και εκδηλώσεις της ΕΕ πρέπει κατά το δυνατόν να πιστοποιείται από το ίδρυμα που διενεργεί την συγκεκριμένη εκπαίδευση

Ως τέταρτη βαθμίδα της εκπαίδευσης η ΕΕ πρέπει να δίνει την δυνατότητα στον σπουδαστή να αποκτά γνώσεις και προσόντα ουσιαστικά και χρήσιμα τόσο στο κοινωνικό όσο και στο επαγγελματικό πεδίο τα οποία πρέπει να κατοχυρώνονται με την σχετική πιστοποίηση

Η επιστήμη της εκπαίδευσης ενηλίκων

Ανδραγωγική: Η αγωγή πέρα από την ηλικία του παιδιού, δηλ. στην ηλικία του άνδρα.

- Ο όρος υποδηλώνει την αποστασιοποίηση της θεωρίας της ΕΕ από εκείνη της αγωγής των παιδιών και των νέων (=Παιδαγωγική), θέτει ωστόσο την ΕΕ σε ίδια μοίρα και αξία με την αγωγή των παιδιών και των νέων.
- Ο όρος δεν νοείται ως αντιθετικός προς εκείνον της Παιδαγωγικής, εξυπνοεί πάντως την σχετική αυτονομία της ΕΕ και επισημαίνει ότι δεν είναι σωστό να μεταφέρονται στην ΕΕ ιδέες και μέθοδοι της αγωγής των παιδιών και των νέων.
- Ο όρος χρησιμοποιείται σήμερα πολύ συχνά ως συνώνυμος της ΕΕ και ως τεχνικός όρος ο οποίος υποδηλώνει κυρίως τις διαφορετικές μεθόδους που πρέπει να εφαρμόζονται κατά την εκπαίδευση και την διδασκαλία ενηλίκων

Βασικές παρατηρήσεις

Η δράση της εκπαίδευσης ενηλίκων δεν περιορίζεται μόνο στην διδασκαλία, δεν περιλαμβάνει μόνον εκπαιδευτικές δραστηριότητες με την στενή έννοια, αλλά και διαλέξεις, επιμορφωτικές εκδρομές, εξ αποστάσεως εκπαίδευση, συζήτηση σε μία εκπομπή τηλεοράσεως, συμμετοχή σε πρωτοβουλίες πολιτών, εργαστήρια κλπ

Το διδακτικό προσωπικό σπάνια είναι πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης.

Το μεγαλύτερο ποσοστό των διδασκόντων αποτελούν οι εκπαιδευτικοί της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και ακολουθούν οι ειδικοί τεχνίτες και οι εξειδικευμένοι υπάλληλοι του εμπορίου, της βιομηχανίας κλπ.

Οι χαρακτηρισμοί των διδασκόντων στην εκπαίδευση ενηλίκων ποικίλλουν:
διδάσκων, εκπαιδευτής, καθηγητής, υπεύθυνος τμήματος, υπεύθυνος μαθήματος, εμπνευστής, εισηγητής κ.λπ.

Επιμορφωτής είναι ίσως η καταλληλότερη ονομασία ενός ανθρώπου ο οποίος εργάζεται στα πλαίσια της εκπαίδευσης ενηλίκων και έχει την ευθύνη της οργάνωσης και της διεξαγωγής ενός κύκλου μαθημάτων.

Χαρακτηριστικά του καλού επιμορφωτή

θέτει σκοπούς και στόχους κατάλληλους για την ομάδα-στόχο

προετοιμάζει και δομεί το απαιτούμενο υλικό

προσδιορίζει και χρησιμοποιεί κατά τρόπο αποτελεσματικό τα μεθοδολογικά εργαλεία

επιλέγει και εφαρμόζει τους κατάλληλους κάθε φορά τρόπους αξιολόγησης

Γνώσεις επιμορφωτή

Διαστάσεις του ρόλου του επιμορφωτή

Ο επιμορφωτής ως διευκολυντής

Ο επιμορφωτής ως κριτικός εμπνευστής

- πρέπει να ενθαρρύνει τους σπουδαστές να στοχάζονται και να ασκούν ιδεολογικο-πολιτική κριτική
- πρέπει να ενθαρρύνει τους σπουδαστές όχι μόνον να στοχάζονται, αλλά και να εμπλέκονται σε δραστηριότητες και ενέργειες για αλλαγή της κατάστασης, αφού η ανάλυση και η κριτική από μόνες τους δεν επαρκούν
- αποδέχεται την πεποίθηση ότι η πράξη της εκπαίδευσης ενηλίκων πρέπει να κατευθύνεται προς την πραγμάτωση αξιών και αλλά και δομών ισότητας, δημοκρατίας, ανεξιθρησκείας και αποδοχής της διαφορετικότητας του άλλου

Ο επιμορφωτής του αύριο (1/3)

Ως “σύμβουλος μάθησης” ο επιμορφωτής θα πρέπει να αναπτύξει νέες δεξιότητες και ικανότητες:

- θα πρέπει να παίρνει υπόψη του όλο και περισσότερο τις ατομικές ανάγκες των σπουδαστών,
- να έχει γνώση όλων των εργαλείων, τεχνικών και προσεγγίσεων της διά βίου μάθησης
- να χρησιμοποιεί ευρέως την εκπαιδευτική τεχνολογία

Ο επιμορφωτής του αύριο (2/3)

Δημιουργεί συνήθειες μάθησης σε ενήλικους με βάση την ενδεδειγμένη γνώση του τρόπου με τον οποίο μαθαίνουν και των ατομικών τους τρόπων και ρυθμών μάθησης.

Διευκολύνει την χρήση τεχνολογιών ανοιχτής και εξ αποστάσεως εκπαίδευσης και αξιοποιεί τις δυνατότητες αυτών των τεχνολογιών, ώστε να εξασφαλίσουν αμοιβαία επανατροφοδότηση ανάμεσα στον σπουδαστή και στα προγράμματα μάθησης.

Ξέρει να αναπτύσσει και να εφαρμόζει τεχνικές στοχευμένης αξιολόγησης και σπονδύλους ατομικής προόδου.

Διασυνδέει σπουδαστές με άλλους σπουδαστές σε τοπική, εθνική και διεθνή βάση και αναπτύσσει όλους τους τρόπους χρήσης της τεχνολογίας επικοινωνίας, προκειμένου να προωθήσει νέες μεθόδους και νέους τρόπους μάθησης.

Υποστηρίζει την μάθηση των σπουδαστών, αναπτύσσοντας και αξιοποιώντας συνεργασίες ανάμεσα στην βιομηχανία, στα ιδρύματα εκπαίδευσης ενηλίκων, τις τοπικές αρχές και το άτυπο εκπαιδευτικό σύστημα.

Ενισχύει κάθε σπουδαστή, βοηθώντας τον να θέτει και να επιτυγχάνει ατομικούς στόχους με ατομικό σχεδιασμό μάθησης, με τεχνικές μεντόρων και με εξατομικευμένους σπονδύλους μάθησης.

Ο επιμορφωτής του αύριο (3/3)

Καταγράφει τις ανάγκες των σπουδαστών σε βάσεις δεδομένων με βάση την διερεύνηση που κάνει σε εταιρείες, φορείς, τοπικές αρχές, δημόσιες υπηρεσίες κλπ.

Συνδέει αυτές τις ανάγκες με ευκαιρίες μάθησης σε τοπικό και ευρύτερο επίπεδο και αξιοποιεί όλες τις πηγές χρηματοδότησης.

Οργανώνει προγράμματα πληροφόρησης και στρατηγικές κινητοποίησης των δεξιοτήτων και ταλέντων όλης της κοινότητας για την εκπαίδευση ενηλίκων και την μάθηση των σπουδαστών.

Διερευνά νέες τεχνικές μάθησης και τις εντάσσει στους κύκλους μαθημάτων και σεμιναρίων.

Διαμορφώνει την μάθηση σε μία ευχάριστη και δημιουργική δραστηριότητα με την βαθιά γνώση που έχει της Ψυχολογίας της μάθησης και των κινήτρων για μάθηση και την γνώση του για τους τρόπους υπέρβασης των δυσκολιών και των φραγμών μάθησης.

Ειδικά θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (1/3)

Ο σημερινός εκπαιδευτικός χρειάζεται επαγγελματισμό και ανάλογη επαγγελματοποίηση της εκπαίδευσης και της επιμόρφωσής του

Απαιτείται η κατοχή μοντέλων και στρατηγικών παιδαγωγικής και διδακτικής συμπεριφοράς, τις οποίες πρέπει ο εκπαιδευτικός να στοχαστεί και να τις επεξεργασθεί νοητικά, αλλά και να τις ασκήσει πρακτικά

Επαγγελματισμός σημαίνει βαθιά θεωρητική γνώση του επαγγελματικού πεδίου αλλά και απόκτηση ειδικών επαγγελματικών δεξιοτήτων

Διαστάσεις επαγγελματικών υποχρεώσεων του εκπαιδευτικού:

- διδακτική-μεθοδολογική διάσταση
- διάσταση της αγωγής
- υπηρεσιακή διάσταση

Ειδικά θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (2/3)

Η αποτελεσματική διδασκαλία είναι συνάρτηση των
εξής χαρακτηριστικών των εκπαιδευτικών:

- Συνείδηση και ευαισθησία σχετικά με τις δυνατότητες και τα όρια που έχει ο εκπαιδευτικός να επηρεάζει την συμπεριφορά των μαθητών του
- Ένα βασικό επιστημονικό οπλοστάσιο για τον προγραμματισμό, τον σχεδιασμό, την οργάνωση, την παρατήρηση και την ερμηνεία παιδαγωγικών επιδράσεων μέσα και έξω από την τάξη
- Επιστημονικώς θεμελιωμένη γνώση των αντικειμένων διδασκαλίας και κριτική και διδακτική της αξιολόγηση
- Άσκηση δεξιοτήτων για την μετάδοση αυτών των γνώσεων στα πλαίσια της διδασκαλίας.

Ειδικά θέματα επιμόρφωσης εκπαιδευτικών (3/3)

Ο επαγγελματισμός του εκπαιδευτικού προωθείται όχι μόνον με την καλή βασική κατάρτιση, αλλά εξίσου και με την επιμόρφωση. Η διαπίστωση αυτή οδήγησε και την ελληνική Πολιτεία στην θεσμοθέτηση φορέων επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Ο κυριότερος από τους φορείς αυτούς είναι τα Περιφερειακά Επιμορφωτικά Κέντρα (ΠΕΚ). Το ισχύον θεσμικό πλαίσιο στηρίζεται:

- στην υπουργική απόφαση 2047171/3557/0022/10-7-1992, με την οποία ιδρύθηκαν τα ΠΕΚ,
- στο Π.Δ. 250/10-8-1992 «περί ρυθμίσεως θεμάτων υποχρεωτικής επιμόρφωσης

Σύμφωνα με το θεσμικό αυτό πλαίσιο στα ΠΕΚ πραγματοποιούνται τα εξής επιμορφωτικά προγράμματα:

- Εισαγωγική επιμόρφωση για τους υποψήφιους για διορισμό εκπαιδευτικούς.
- Περιοδική επιμόρφωση διάρκειας μέχρι τρεις μήνες για τους μόνιμους εκπαιδευτικούς.
- Ειδικά επιμορφωτικά προγράμματα βασικής διάρκειας από 10 μέχρι 100 ώρες για

Προσεγγίσεις για την εκπαίδευση ενηλίκων

Οι επιπτώσεις της εκπαίδευσης ενηλίκων εκπαιδευομένων μπορούν να εκτιμηθούν με διάφορους τρόπους και σε διάφορα επίπεδα

- προσπάθειες μικροσκοπικής αξιολόγησης
- προσπάθειες μακροσκοπικής αξιολόγησης

ένα ευρύ σώμα ερευνητικών δεδομένων αναφέρεται στην σχέση της εκπαίδευσης ενηλίκων εκπαιδευομένων με διάφορες οικονομικές και κοινωνικές μεταβλητές

Υπάρχουν τρεις οικονομικές θεωρίες οι οποίες ερμηνεύουν τα οικονομικά πλεονεκτήματα τα οποία έχει η εκπαίδευση ενηλίκων εκπαιδευομένων

- Η θεωρία του ανθρώπινου κεφαλαίου
- Η θεωρία της επιλογής
- Η θεωρία της ανταπόκρισης προς τις απαιτήσεις της εργασίας

Οι κοινωνιολογικές προσεγγίσεις αναφέρονται στον ρόλο της εκπαίδευσης όχι τόσο στην βελτίωση του εισοδήματος όσο κυρίως στις κοινωνικές επιπτώσεις

Αξιολόγηση και πιστοποίηση

Η πιστοποίηση αναφέρεται σε μία διαδικασία κατά την οποία γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες, οι οποίες αποκτήθηκαν μέσω της εκπαίδευσης ενήλικων εκπαιδευομένων, αποτιμώνται και επικυρώνονται με επίσημους τίτλους

Η ύπαρξη ενός συστήματος πιστοποίησης είναι πολύ σημαντικό για την εκπαίδευση ενήλικων εκπαιδευομένων και γενικότερα για την εκπαίδευση μίας χώρας.

Παράγοντες Αποτελεσματικής Επιμόρφωσης Εκπαιδευτικών

ψυχική
κατάσταση

αυτοεικόνα

βιολογική
ηλικία

υγεία

μαθησιακές
τεχνικές

μαθησιακό
περιβάλλον

σχολική μόρφωση (και
μάλιστα όχι μόνον το
τυπικό ενδεικτικό, αλλά
γενικότερα οι σχολικές
εμπειρίες)

επάγγελμα (επαφή με
αντικείμενα, με
ανθρώπους ή με
κείμενα)

πρόσωπα αναφοράς (τα
οποία προσφέρουν όχι
μόνον έκταση αλλά και
ποικιλία ερεθισμάτων)

άσκηση

περιστάσεις
εφαρμογής

ενδιαφέροντα
ελεύθερου
χρόνου

γνωστικά
ενδιαφέροντα

σχέδια για το
μέλλον

κοινωνικές
αξίες

κοινωνικό στρώμα
(τρόπος ζωής,
συνήθειες, γούστα,
ενδιαφέροντα)

μέσα μαζικής ενημέρωσης (τα
οποία προσφέρουν
ερεθίσματα, αλλά και οδηγούν
στην παθητικότητα),

κοινωνικές
μεταβολές

προικισμός

Μεθοδολογία εκπαίδευσης ενηλίκων (1/2)

Η εκπαιδευτική προσέγγιση που θα αξιοποιηθεί στο πλαίσιο του έργου διέπεται από τις ακόλουθες αρχές:

- Είναι ανθρωποκεντρική
- Είναι στοχευμένη
- Είναι συμμετοχική
- Διασφαλίζει ποιότητα
- Είναι ευέλικτη

Η μεθοδολογία εκπαίδευσης διαμορφώνεται λαμβάνοντας υπόψη τις παραπάνω αρχές και ιδίως τον περιορισμένο χρόνο και τις αυξημένες υποχρεώσεις των ομάδων που θα λάβουν την εκπαίδευση

Μεθοδολογία εκπαίδευσης ενηλίκων (2/2)

Η προσέγγιση του Αναδόχου για το σχεδιασμό και την υλοποίηση επιμορφωτικών προγραμμάτων συστηματοποιείται στα βήματα που αποτυπώνονται στο ακόλουθο διάγραμμα:

Βήματα σχεδιασμού εκπαιδευτικών προγραμμάτων

I. Ανάλυση Εκπαιδευτικών Αναγκών

II. Ανάπτυξη Εκπαιδευτικού Προγράμματος

III. Ανάπτυξη Υποστηρικτικού Υλικού

IV. Εκπαίδευση εκπαιδευτών

V. Διεξαγωγή εκπαίδευσης και αξιολόγηση

Συνδυασμός διαφορετικών μεθόδων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης

προστιθέμενη αξία της συνδυαστικής αξιοποίησης διαφορετικών μεθόδων εκπαίδευσης και επιμόρφωσης και των δυνατοτήτων που παρέχει η τεχνολογία

Για θέματα όπως τα φαινόμενα του εκφοβισμού, της βίας και των διακρίσεων, ο Ανάδοχος αναγνωρίζει τη σημασία της ενεργητικής και βιωματικής μάθησης που εστιάζει στο βίωμα ως κεντρική εμπειρία και στην αλληλεπίδραση εκπαιδευτών και εκπαιδευόμενων γύρω από αυτό

οι διαδικασίες μεικτής μάθησης (blended learning) που συνδυάζουν σύγχρονη και εξ' αποστάσεως εκπαίδευση παρουσιάζουν σημαντική προστιθέμενη αξία

Σύγχρονη και Ασύγχρονη Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση

Σύγχρονη Εκπαίδευση

- Δια ζώσης παρουσίαση
- Συμμετοχικές μέθοδοι
- Ευρετικές μέθοδοι

Ασύγχρονη Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση

- Αυτοδιδασκαλία
- Ημιαυτόνομη Εκπαίδευση
- Συνεργατική (Collaborative) Εκπαίδευση

Επίπεδα Υπηρεσιών Τηλεκπαίδευσης

Υπηρεσία παροχής υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού στα πλαίσια ενός παραδοσιακού μαθήματος

Υπηρεσία παροχής υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού και νέων τρόπων επικοινωνίας μεταξύ εκπαιδευόμενων και καθηγητή ή εκπαιδευόμενων μεταξύ τους για ανταλλαγή απόψεων, επίλυση αποριών και ενημέρωση στα πλαίσια ενός παραδοσιακού μαθήματος

Υπηρεσία παροχής μαθημάτων υβριδικής μορφής

Υπηρεσία διεξαγωγής παρουσιάσεων και περιορισμένου αριθμού διαλέξεων με σύγχρονο τρόπο

Υπηρεσία παροχής αμιγώς on-line μαθημάτων με ασύγχρονο τρόπο

Υπηρεσία παροχής δια βίου κατάρτισης και εκπαίδευσης εργαζομένων ή ανέργων

Η Ηλεκτρονική Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευση (E-learning)

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Τυπική και Άτυπη Εκπαίδευση

Η μάθηση δεν ολοκληρώνεται μόνο μέσα από ένα συγκεκριμένο εκπαιδευτικό σύστημα (**Τυπική Εκπαίδευση**: από Νηπιαγωγείο έως Πανεπιστήμιο), αλλά είναι μια συνεχής διεργασία που συντελείται δια βίου και χρησιμοποιεί διάφορους τρόπους και μέσα, είτε διά ζώσης είτε εξ' αποστάσεως (**Μη τυπική και Άτυπη Εκπαίδευση**).

Ηλεκτρονική εξ' αποστάσεως εκπαίδευση (E-learning)

εκμηδενίζει τις φυσικές αποστάσεις

δίνει τη δυνατότητα στον κάθε ενδιαφερόμενο να εκπαιδευτεί σε οποιοδήποτε θέμα, όπου κι αν βρίσκεται

χρησιμοποιεί συστήματα τηλεκατάρτισης, που αν και προσφέρει γνώσεις, απαιτεί συγκεκριμένες δεξιότητες (χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή, χρήση διαδικτύου, κ.ά.)

Δεν θέτει περιορισμούς στο χρόνο (η παρακολούθηση μπορεί να γίνει οποιαδήποτε ώρα και για όσο χρονικό διάστημα επιθυμεί ο εκπαιδευόμενος)

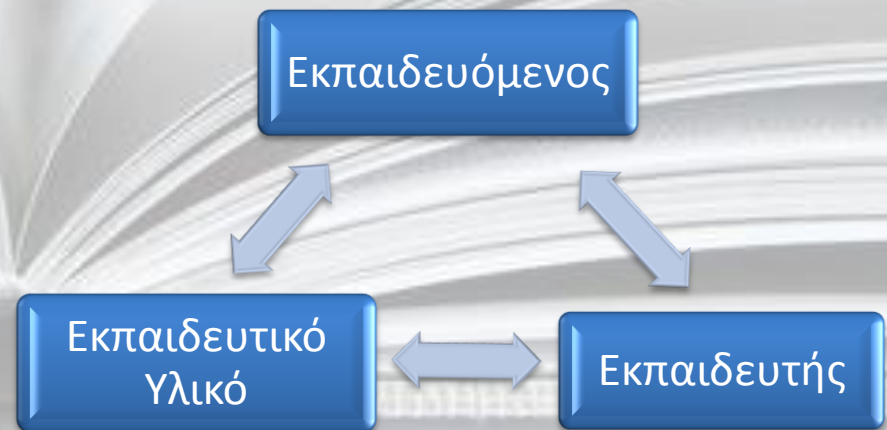
ενισχύει την αυτονομία των εκπαιδευομένων

διευκολύνει την άμεση επικοινωνία μεταξύ εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων

Το εκπαιδευτικό υλικό υφίσταται ανανεώσεις, σύμφωνα με τις ανάγκες που προκύπτουν

Εκπαιδευτής και Εκπαιδευόμενος

- Στην **συμβατική** εκπαιδευτική διαδικασία υπάρχουν δύο βασικοί συντελεστές: Ο εκπαιδευτής και ο εκπαιδευόμενος. Επικοινωνούν αμφίδρομα, μέσα σε μια δυαδική σχέση, έχοντας ως βοηθήματα ορισμένα διδακτικά εργαλεία, που συνήθως επιλέγονται από τον εκπαιδευτή.
- Στην **ηλεκτρονική εξ' αποστάσεως** εκπαίδευση η δυαδική σχέση μετατρέπεται σε τριαδική, αφού παρεμβάλλεται το εκπαιδευτικό υλικό. Συνεπώς ο εκπαιδευτής διαφοροποιεί το ρόλο του, υποστηρίζοντας το εκπαιδευτικό υλικό, αλλά και συμβουλεύοντας/ενθαρρύνοντας τη μαθησιακή διαδικασία του εκπαιδευόμενου.

Νέοι Ρόλοι Εκπαιδευτή, Εκπαιδευόμενου και Εκπαιδευτικού Υλικού

Ο εκπαιδευτής αποκτά συμβουλευτικό, υποστηρικτικό και ενθαρρυντικό ρόλο απέναντι στον εκπαιδευόμενο. Επίσης υποστηρίζει ένα δομημένο εκπαιδευτικό/διδασκτικό υλικό.

Το εκπαιδευτικό υλικό σχεδιάζεται και δημιουργείται σύμφωνα με νέα ποιοτικά κριτήρια. Ευέλικτο διδακτικό εργαλείο που προσλαμβάνει το μεγαλύτερο μέρος του ρόλου του εκπαιδευτή. Πρωταρχικό ρόλο έχει η έντυπη μορφή του υλικού (κύριος κορμός υλικού). Τα συνοδευτικά ψηφιακά μέσα/εργαλεία (οπτικοακουστικά μέσα, διαδίκτυο κ.λπ.) εμπλουτίζουν το βασικό κορμό και αναπτύσσουν διδακτικά δεδομένα που η έντυπη μορφή δεν μπορεί να αποδώσει τόσο αποτελεσματικά.

Ο εκπαιδευόμενος λειτουργεί περισσότερο ανεξάρτητα στο χώρο και το χρόνο που επιθυμεί. Η μάθηση δεν είναι αυτονόητη, αλλά συντελείται και απορρέει από την αυτενέργεια του εκπαιδευόμενου.

Προτερήματα Εξ' αποστάσεως Εκπαίδευσης με χρήση του διαδικτύου

Δυνατότητα ενσωμάτωσης πολυμέσων και διάθεσης ολοκληρωμένου και άμεσα προσβάσιμου εκπαιδευτικού υλικού στους εκπαιδευόμενους

Άμεση ενημέρωση του εκπαιδευτικού υλικού σύμφωνα με τις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες

Άμεση και συχνότερη επικοινωνία εκπαιδευομένων και εκπαιδευτών

Δυνατότητα παρακολούθησης της πορείας των εκπαιδευομένων σε οποιοδήποτε στάδιο της εκπαίδευσής τους

Ηλεκτρονική διαχείριση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και ελάττωση της γραφειοκρατίας

Τύποι Ηλεκτρονικής Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Σύγχρονη Μάθηση (Synchronous Learning)

- Εκπαιδευτής και εκπαιδευόμενος βρίσκονται σε μια «εικονική» αίθουσα, χωρίς γεωγραφικούς περιορισμούς. Τα μέσα που χρησιμοποιούνται είναι οι Συνομιλίες (chat), οι «Εικονικές» αίθουσες (virtual classrooms) και η κοινή χρήση εφαρμογών (application sharing).

Ασύγχρονη Μάθηση (Asynchronous Learning)

- Δεν υπάρχει «σύγχρονη» επικοινωνία εκπαιδευτή και εκπαιδευόμενου σε πραγματικό χρόνο (real time) κατά τη διάρκεια της εκπαιδευτικής διαδικασίας. Ο εκπαιδευτής προετοιμάζει και αποθηκεύει το εκπαιδευτικό υλικό σε κάποιο ηλεκτρονικό μέσο (LMS). Ο εκπαιδευόμενος λαμβάνει το υλικό οπουδήποτε και οποτεδήποτε το επιθυμήσει. Έτσι, οι εκπαιδευόμενοι δεν είναι ανάγκη να βρίσκονται συγκεντρωμένοι μαζί στον ίδιο χώρο ή την ίδια χρονική στιγμή. Αντίθετα, μπορούν να επιλέγουν μόνοι τους το προσωπικό τους εκπαιδευτικό χρονικό πλαίσιο. Τα ασύγχρονα μέσα επικοινωνίας εκπαιδευτή και εκπαιδευομένων είναι η αποστολή και λήψη ηλεκτρονικών μηνυμάτων (e-mails), οι ομάδες συζήτησης (forums) και οι πίνακες ανακοινώσεων.

Μικτή Μάθηση (Blended Learning)

Ο συνδυασμός των μεθόδων της ηλεκτρονικής εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης (e-learning) και των συμβατικών μοντέλων εκπαίδευσης (π.χ. δια ζώσης εκπαίδευση σε αίθουσα διδασκαλίας), χαρακτηρίζεται ως **Μικτή Μάθηση (Blended Learning)**.

Χαρακτηριστικά της Εξ' Αποστάσεως Εκπαίδευσης

Η μάθηση συντελείται μέσω της κατ' ιδίαν μελέτης του εκπαιδευτικού υλικού, το οποίο είναι ειδικά διαμορφωμένο για το σκοπό αυτό

Το εκπαιδευτικό υλικό αλληλεπιδρά με τους εκπαιδευόμενους (παρέχει κίνητρα για σκέψη και εμπέδωση, πολλαπλές πηγές μάθησης, ανατροφοδότηση στις ερωτήσεις, κ.ά.)

Οι εκπαιδευόμενοι καθοδηγούνται συστηματικά ώστε να μελετούν (μέσω οδηγιών μελέτης, αναλυτικού χρονοδιαγράμματος σπουδών, κ.ά.)

Οι εκπαιδευτές βρίσκονται σε στενή επαφή με τους εκπαιδευόμενους. Συμβουλεύουν, καθοδηγούν, βοηθούν, εμπυχώνουν

Το εκπαιδευτικό υλικό, οι μορφές επικοινωνίας εκπαιδευτών και εκπαιδευομένων και όλη η λειτουργία του προγράμματος εκπαίδευσης από απόσταση είναι προσαρμοσμένη στις εκάστοτε εκπαιδευτικές ανάγκες, στο μορφωτικό επίπεδο και ιδιαιτερότητες του πληθυσμού-στόχου στον οποίο απευθύνεται.

Παράγοντες που επηρεάζουν την αποδοτικότητα των εκπαιδευομένων

Τεχνολογικοί παράγοντες

- Αξιοπιστία του μέσου επικοινωνίας
- Ποιότητα της τεχνολογικής επιφάνειας εργασίας (π.χ. ευκολία πλοήγησης, καλλιτεχνική επιμέλεια, λειτουργικότητα, κ.ά.)
- Δυνατότητα παροχής ταυτόχρονης και ετερόχρονης επικοινωνίας
- Παροχή πολυμέσων (βίντεο, κ.λπ.)

Ρόλος Διδάσκοντα

- Τρόπος διδασκαλίας
- Στάση του απέναντι στην τεχνολογία
- Έλεγχος της τεχνολογίας

Εκπαιδευόμενοι

- Εμπειρία με την τεχνολογία
- Προσωπικότητα
- Προσδοκίες και υποκίνησή τους ώστε να συμμετέχουν σε ένα συμμετοχικό περιβάλλον εκπαίδευσης μέσω του διαδικτύου

Η εφαρμογή της εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης

Η εφαρμογή μεθόδων εξ' αποστάσεως εκπαίδευσης και ηλεκτρονικής μάθησης (e-learning) για την επιμόρφωση, κατάρτιση και επαγγελματική υποστήριξη των εργαζομένων στην εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει μια εναλλακτική επιλογή για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος, καθώς παρέχει δυνατότητες, μεταξύ άλλων, επαγγελματικής αναβάθμισης των εν ενεργεία υπαλλήλων, επιστημονικής αναβάθμισης (on-demand), επικαιροποίησης γνώσεων, βελτίωσης και αναβάθμισης επαγγελματικών δεξιοτήτων, επιμόρφωσης ειδικών κατηγοριών εργαζομένων ή σε ειδικές θεματικές, εξοικείωσης-εμβάθυνσης σε επαγγελματικές καινοτομίες αλλά και διάχυσης νέας επαγγελματικής κουλτούρας

Βασικές Προϋποθέσεις αυτοεπιμόρφωσης των εκπαιδευτικών με ΤΠΕ

Σύμφωνα με τους ειδικούς, πρέπει να εξασφαλίζονται δύο τουλάχιστον βασικές προϋποθέσεις, ώστε οι ευκαιρίες επιμόρφωσης μέσω των ΤΠΕ να είναι αποτελεσματικές:

A) Η "πρόσβαση" πρέπει να οδηγεί όχι μόνον σε ατομική αλλά και σε ομαδική επιμόρφωση.

B) Η αλληλεξάρτηση και όχι η ανεξαρτησία είναι το κύριο χαρακτηριστικό της επιμόρφωσης. Είναι σφάλμα να δίνεται μεγάλη έμφαση στην σημασία της αυτόνομης, της ανεξάρτητης μάθησης και της αυτοεπιμόρφωσης.

Εκπαιδευτικές Δράσεις Επιμόρφωσης για τη ΣΒΕ

Επιμερίζονται σε δύο βασικές φάσεις:

Εκπαίδευση εκπαιδευτών: Επιμόρφωση διά ζώσης και εξ αποστάσεως στελεχών της εκπαίδευσης και εκπαιδευτικών που στη συνέχεια θα λειτουργήσουν ως εκπαιδευτές.

Εκπαίδευση εκπαιδευομένων: Εξ' αποστάσεως επιμόρφωση εκπαιδευτικών από τα στελέχη που έχουν λάβει ήδη εκπαίδευση.

Εκπαίδευση Εκπαιδευτών

Θα γίνει με δύο
τρόπους:

A) Ημερίδα Επιμόρφωσης – διά ζώσης εκπαίδευση

B) Εξ αποστάσεως εκπαίδευση – μέσω ηλεκτρονικής
πλατφόρμας του ΙΤΥΕ Διόφαντος (Α Κύκλος)

Εκπαίδευση Εκπαιδευομένων

Οι εκπαιδευόμενοι του Α κύκλου θα λειτουργήσουν ως εκπαιδευτές στο Β κύκλο, όπου θα επιμορφωθούν τα Μέλη Ομάδων Δράσεων Πρόληψης (ΟΔΠ) από τα στελέχη των ΠΟΔΠ, συνολικά γύρω στους 16.000 εκπαιδευτικούς, οι οποίοι θα επιμεριστούν σε 378 τμήματα των 40 ατόμων έκαστο.

Εκπαίδευση μέσω της Πλατφόρμας

Η εκπαίδευση μέσω της πλατφόρμας θα βασιστεί στο εκπαιδευτικό υλικό που σχεδιάστηκε και δημιουργήθηκε κατά τη διάρκεια υλοποίησης του έργου και το οποίο ψηφιοποιήθηκε.

Το υλικό για την εξ αποστάσεως εκπαίδευση οργανώθηκε σε μαθησιακές ενότητες (learning modules) και περιλαμβάνει:

- Υλικό με στατικό περιεχόμενο (έντυπο και ηλεκτρονικό), όπως παρουσιάσεις PowerPoint, κείμενα σε μορφή pdf, ασκήσεις, μελέτες περίπτωσης, υλικό αναφοράς κ.ά.
- Διαδραστικό περιεχόμενο ασύγχρονης εξ αποστάσεως εκπαίδευσης
- Υλικό παρουσίασης
- Υλικό αυτοαξιολόγησης (ερωτηματολόγια) για την αυτοαξιολόγηση του χρήστη.

Το Πρόγραμμα Σπουδών Επιμόρφωσης

διασφαλίζει τη διεπιστημονική και διαθεματική προσέγγιση

περιλαμβάνει 10 Κεφάλαια - Θεματικές Ενότητες

Κάθε Κεφάλαιο διασπάται σε Ενότητες (π.χ. 1.1) και κάθε ενότητα διασπάται σε Υποενότητες (π.χ. 1.1.1)

σε κάθε Κεφάλαιο υπάρχουν Δραστηριότητες. Οι Δραστηριότητες αυτές εμπεριέχουν ερωτήσεις ανοιχτού τύπου, οι απαντήσεις των οποίων δεν είναι προκαθορισμένες, αλλά επαφίενται στη κρίση του εκάστοτε εκπαιδευόμενου, ή στην κρίση της κάθε ομάδας εκπαιδευομένων, εφόσον είναι ομαδικές.

Διεξαγωγή Δραστηριοτήτων

Μέσω
Σύγχρονης
Συζήτησης
(chat):

Ο επιμορφωτής μπορεί να ανακοινώσει στους εκπαιδευόμενους μια συγκεκριμένη ημέρα και ώρα κατά την οποία, τόσο οι εκπαιδευόμενοι, όσο και ο επιμορφωτής είναι διαθέσιμοι για να συζητήσουν τα ερωτήματα των Δραστηριοτήτων. Ο επιμορφωτής δεν ενδείκνυται να παρεμβαίνει στη συζήτηση, παρά μόνο όταν ζητήσουν οι εκπαιδευόμενοι τη βοήθειά του. Παράλληλα, θα πρέπει να παρακολουθεί και να εξασφαλίζει την ομαλή διεξαγωγή της συζήτησης, ενώ θα φροντίζει ώστε να συμμετέχουν ισάξια όλοι οι εκπαιδευόμενοι στη συζήτηση.

Μέσω
Ασύγχρονης
Συζήτησης
(forum):

Οι Δραστηριότητες των κεφαλαίων δίνουν τη δυνατότητα στον επιμορφωτή να διαχωρίσει την ομάδα των εκπαιδευομένων του σε επιμέρους ομάδες. Μέσω του εργαλείου ασύγχρονης συζήτησης (forum), οι ομάδες εκπαιδευομένων μπορούν να συζητούν τα ζητήματα των Δραστηριοτήτων. Προτείνεται στον επιμορφωτή να ενθαρρύνει τις ομάδες να σχολιάζουν στο forum με κυκλικό τρόπο. Αυτό είναι δυνατό να πραγματοποιηθεί αφού οριστεί στην κάθε ομάδα ένας εκπρόσωπος-σχολιαστής, ο οποίος προτείνεται να αλλάζει στην κάθε δραστηριότητα. Τέλος, ο επιμορφωτής προτρέπει τις ομάδες να συζητήσουν μέσω της σύγχρονης συζήτησης (chat) ώστε να συντονιστούν και να αποφασίσουν τι σχόλιο θα αναρτήσουν στην ασύγχρονη συζήτηση (forum).

Κεφάλαια Επιμορφωτικού Υλικού

- **1^ο Κεφάλαιο**: Εννοιολογική οριοθέτηση του φαινομένου της σχολικής βίας και του εκφοβισμού
- **2^ο Κεφάλαιο**: Θεωρητικό υπόβαθρο της επιθετικότητας: Κοινωνιολογική θεώρηση του φαινομένου και ερμηνευτικές προσεγγίσεις
- **3^ο Κεφάλαιο**: Κριτική επισκόπηση των ερευνητικών πορισμάτων (μετα- ανάλυση) για τη ΣΒΕ στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- **4^ο Κεφάλαιο**: Το ευρωπαϊκό και εθνικό θεσμικό πλαίσιο για την προστασία των δικαιωμάτων των παιδιών, την πρόληψη και αντιμετώπιση της σχολικής βίας και του εκφοβισμού
- **5^ο Κεφάλαιο**: Κοινωνικοψυχολογικές επιπτώσεις στα θύματα, το σχολείο και την κοινωνία της σχολικής βίας και του εκφοβισμού
- **6^ο Κεφάλαιο**: Παρουσίαση και ανάλυση των δράσεων και πρωτοβουλιών για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου σε μικρο, μέσο και μακρο επίπεδο, στην Ελλάδα και το εξωτερικό
- **7^ο Κεφάλαιο**: Οι εκστρατείες ευαισθητοποίησης για την πρόληψη και την αντιμετώπιση του φαινομένου -κριτική προσέγγιση και κριτήρια για το σχεδιασμό και την υλοποίηση
- **8^ο Κεφάλαιο**: Κριτήρια επιλογής, αποτίμηση και αξιολόγηση «καλών πρακτικών» από την Ελλάδα και το εξωτερικό
- **9^ο Κεφάλαιο**: Τεχνικές διαχείρισης συγκρούσεων και ειρηνικής επίλυσης των διαφορών
- **10^ο Κεφάλαιο**: Η σχολική διαμεσολάβηση: εκπαιδύοντας τους μαθητές στη διαχείριση του σχολικού εκφοβισμού

Διάρθρωση Ενοτήτων και Υποενοτήτων (1/2)

Τίτλος (σύντομη, ακριβής, μη-τεχνική φράση)

Σκοπός (σύντομη περιγραφή των θεμάτων/κυρίαρχων ερωτημάτων κατά το συγκεκριμένο τμήμα της επιμόρφωσης των εκπαιδευομένων)

Προσδοκώμενα αποτελέσματα (σημεία που περιγράφουν με ακριβή τρόπο τι θα μπορούν να κάνουν οι εκπαιδευόμενοι μετά την επιμόρφωσή τους)

Έννοιες κλειδιά (όροι που αντιστοιχούν στις κεντρικές έννοιες /ιδέες που δομούν το συγκεκριμένο θέμα)

Εισαγωγικές παρατηρήσεις (σύντομη παρουσίαση του περιεχομένου της κάθε ενότητας/υπό-ενότητας)

Ανάπτυξη περιεχομένου (το περιεχόμενο της κάθε ενότητας/υπό-ενότητας σε μορφή ρέοντος κειμένου)

Διάρθρωση Ενοτήτων και Υποενοτήτων (2/2)

Η ανάπτυξη του περιεχομένου περιλαμβάνει:

- Δραστηριότητες/ασκήσεις με ή χωρίς υποβοήθηση
- Μελέτες περίπτωσης
- Σύνοψη (Συνοψίζονται τα κυρίαρχα ζητήματα της εκάστοτε ενότητας)
- Αυτοαξιολόγηση (Ασκήσεις αυτοαξιολόγησης σχετικά με το περιεχόμενο της κάθε ενότητας)
- Βιβλιογραφικές πηγές/δικτυογραφία (Αναφορά της βιβλιογραφίας που χρησιμοποιήθηκε για την ανάπτυξη του περιεχομένου της ενότητας και διαδικτυακών πηγών που χρησιμοποιήθηκαν)
- Περαιτέρω μελέτη (προτεινόμενες βιβλιογραφικές πηγές για περαιτέρω μελέτη του εκάστοτε θέματος)